

editörden...

Bu sayımızda klasik edebiyatımızı ele alıyoruz. Bilindiği gibi bu edebiyatın temelleri Türklerin İslamiyeti kabul etmelerinden sonra verdikleri ilk eserlere kadar dayanır. Geniş coğrafyalarda dil bakımından birbirinden az çok farklı gelişen İslamî edebiyat, şüphesiz ki en parlak dönemini 13. yüzyıldan başlamak üzere Osmanlı İmparatorluğunun geniş toprakları üzerinde yaşamıştır. Beş yüzyıldan fazla etkisini sürdüren ve üç kitada toprakları bulunan bir imparatorluğun ihtişamıyla uyumlu görkemli eserler veren klasik edebiyatımızı bazı yönleri ile incelemeye çalışacağız.

Bir toplumu etkileyen kültürel oluşumlar nasıl birden bire ortaya çıkmıyorsa, başka bir kültürel etkiyle de birden bire ortadan yok olmaz. Şiire ağırlık veren klasik edebiyatımızın bugünkü şiirimize –genel anlamda edebiyatımıza- etkileri üzerinde de mümkün olduğu nispette durmaya çalıştık.

Klasik edebiyat, yaygın söyleyişle divan edebiyatı, Tanzimatla birlikte başlayan kültür değişim teşebbüslerine paralel olarak tartışılmaya başlanmıştır. Avrupai bir edebiyat oluşturma gayreti içindeki Tanzimat nesli, damarlarından beslendikleri, onun kalıplarını ve ifade yöntemlerini kullanarak eserler verdikleri hâlde divan edebiyatına sert eleştirilerde bulundular. Zaman zaman ölçünün kaçtığı bu eleştirileri dönemin şartları ile irtibatlandırarak açıklamak mümkündür.

Ancak, bugün hâlâ Tanzimat neslinin divan edebiyatına karşı yönelttiği, birçok bakımdan ilmî olmaktan uzak, bu eleştirilerin kronik bir ön yargıya dönüşerek devam etmesi Divan Edebiyatı Özel Sayısı'nı hazırlama ihtiyacımızın birinci sebebidir.

Eğer kültürümüzün köklerine karşı böyle bir ön yargı varsa bunun enine boyuna sorgulanması ve tartışılması gerekiyordu ki biz bu sayıda bunu yapmaya çalıştık. Zira beş yüz yıllık edebiyatı bir derginin sınırlı sayfaları içinde bütün yönleriyle ele almanın imkânı yoktur. Biz amaçladık ki gençlerimiz, eski edebiyatımızla eğitim çerçevesi içinde bir şekilde irtibatı olan herkes, kültürel varlığımızın hazinelerine bu vesile ile yeniden göz atsın –varsa- ön yargılarını tekrar gözden geçirsin.

egitim | Aylık Eğitim Dergisi | YIL: 7 SAYI: 77-78 TEMMUZ - AĞUSTOS 2006 | ISSN-1302-5600

SAHİBİ Doç. Dr. Hüseyin ÇELİK Millî Eğitim Bakanı	Yayın Kurulu Ethem BARAN Şaban ÖZÜDOĞRU Aysun İLDENİZ Hakkı USLU Dinçer EŞİTĞİN Celal ASLAN Çağrı GÜREL	Dizgi Reyhan İLKER
Genel Yayın Yönetmeni Şadi KESKİN Yayımlar Dairesi Başkanı	Tasarım Banu DAVUN (bdavun@meb.gov.tr)	Abone / Dağıtım Fikri NAYIR Tel: (0312) 212 76 63 / 14
Yazı İşleri Müdürü Selâmi YALÇIN (selamiyalcin@meb.gov.tr)	Baskı Devlet Kitapları Müdürlüğü	Yönetim Merkezi Yayımlar Dairesi Başkanlığı Teknikokullar/ANKARA http://yayim.meb.gov.tr e-posta: baae@meb.gov.tr Tel: (0 312) 212 81 48 - 213 65 12 Fax: (0 312) 212 81 48

Gönderilen eser ve çalışmalar yayımlansın veya yayımlanmasın, iade edilmez. Yazıların içeriğinden yazarları sorumludur. Yayın Kurulu yazılar üzerinde değişiklik yapabilir. "Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim" adı anılmadan alıntı yapılamaz. Millî Eğitim Bakanlığı Yayımlar Dairesi Başkanlığının 22.12.2005 tarih ve 6088 sayılı oluru ile basılmıştır.
Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları: 4303
Sürelî Yayınlar Dizisi: 213

Dergimizin yıllık abone bedeli 20 YTL (öğretmen ve öğrenciler için 15 YTL)'dir.
Abone bedelinin Ziraat Bankası Şehremini-Istanbul şubesindeki Devlet Kitapları Döner Sermayesi Müdürlüğü'nün 130978 numaralı hesabına yatırılarak makbuzun ve açık adresin Yayımlar Dairesi Başkanlığı Teknikokullar - ANKARA adresine gönderilmesi gerekmektedir.

SÖZÜN İNCELDİĞİ YER DİVAN ŞİİRİNİN İFADE GÜCÜ

ALİ FUAT BİLKAN*

İnsanlar arasında sağlıklı ilişkilerde “sözün”, “kelâmın” büyük önemi vardır. Zarif hitapların, nazik ifadelerin, ince nüktelerin ve kalbi titreten sözlerin açamayacağı kapı yoktur. Ancak bu tür bir dil seviyesini yakalayabilmek de oldukça zordur. Ne yazık ki dilin, sembollerden oluşması ve kelimelerin birer kalıptan, şekilden ibaret olması, gönüldeki anlamın ancak temsile dayalı olarak (kelime sembolü ile) yansıtılmasına yetebilmektedir. Sözgelimi, “masa” kelimesi, dört ayağı olan, tahta veya demirden bir nesnenin kendisi değil, ancak ismi veya sembolü değerindedir. Hâl böyle olunca, zihindeki anlamı tam olarak yansıtmanın zorluğu da ortaya çıkar. Bu yüzden söz incisini, anlam ipliğine dizerken kelime ve ifade seçimini, maksadı tam olarak yansıtacak nitelikte gerçekleştirmek gerekmektedir.

Gençlerin birbirlerine hitabından, küçüklerin büyüklere iltifatına ve arkadaşlar arasındaki tevâzu ifadelerine kadar ciddi bir söz fukaralığı yaşadığımız bu çağda, kişilerarası ilişkilerin kurulmasında “kelâm”ın değeri daha da artmaktadır. Sözü, etkili ve yerinde söylemek, maksadın karşısındaki doğru ve anlaşılır bir biçimde ulaşmasını da sağlamaktadır. Bu anlamda doğru, güzel ve etkili konuşmak, kişiler arasındaki anlaşmazlıkların çözümünü de kolaylaştırmaktadır. Bu konuda Erol Güngör’ün, “Şahıslararası İhtilafların Çözümünde Lisanın Rolü” adlı doçentlik tezi, dilin önemli bir yönünü inceleyen dikkat çekici bir çalışmadır. Güngör’ün, “dilini anlamada oynadığı rol, mânâ sistemlerini nakletmektir. Mânâ ise, büyük bir dereceye kadar, kelimenin delalet ettiği eşya ve hadiselerle olan geçmiş şahsî tecrübelerin bir fonksiyonudur” (Güngör 1998 : 58) şeklindeki tespiti, dilin tarihselliğini çok açık bir biçimde yansıtan bir gerçektir. Esasen dilde kullanılan her kelimenin insan zihni ve hafızasıyla derin bağları bulunmaktadır. Bir iletişim sırasında kelimenin anlamı, çağrışım, tasarım, yapı benzerliği, tarihî yaşantı ve tecrübelerin tamamıyla ortaya çıkmaktadır.

O hâlde bir kelimenin sadece sözlükteki anlamıyla sınırlı olarak görülmesi, dilin niteliği bakımından eksik olacaktır.

*Prof.Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Üyesi

Bu anlamda, “artı”lı, “eksi”li, “lan”lı, “ulan”lı ifadelerden, “korkunç güzel”, “dehşet güzel” türü kısır bağdaştırmalara kadar, pekçok hususta toplumda bir dil zaafının yaşandığı günümüzde, yeniden kültürel hafızamıza dönüp kaybettiğimiz güzelleri ve güzellikleri yakalama imkânlarını yoklamamız gerekiyor. “Sözün inceldiği” tarihî zamanı ve mekânı, hiç olmazsa dil ve üslûp şaheserleri bakımından gençlerimizin istifadesine sunmak için, söz oyunları, ta’rîzler, nükteler ve nahîf söyleyişlere yeniden bir göz atmanın vaktidir.

Eskilerin, “durumun gerekliliğine uygun söz söyleme sanatı” olarak tanımladığı “belâgat” kelimesi, Arapça “belega” kökünden türetilmiştir. Belega, “ulaştı, nihâyete erdi, idrâk etti, kâfi geldi, idâre etti...” (Bilgegil 1980:19) gibi anlamlara gelmektedir. Buradaki “ulaştı” karşılığı, Azerbaycan’da “tüşdü”(düştü) olarak ifade edilen, “anlaşıldı”, “maksat hâsıl oldu” demektir. O halde eskiler, bir şeyin muhatap tarafından doğru ve mükemmel anlaşılmasına belagat adını vermişlerdir. Burada sözün açıklığı ve anlaşılabilirliği de önemlidir. Eski

dilde buna da “fesâhat” adı verilmiştir. Prof. Dr. Kaya Bilgegil fesâhatı, “iştilmesinde kulağın hoşlanacağı, anlaşılmasında zihnin güçlük çekmeyeceği” (Bilgegil 1980 : 23) sözler olarak tanımlamıştır. Bu tanımda sözün anlaşılması için muhatabın yoğun çaba sarfetmesi esas ifade edilmektedir. O hâlde konuşan kişi, sözü hem kastettiği anlamı tam olarak yansıtabilecek kelime ve ifadelerle yansıtabilecek hem de ifadenin açıklığına ve kolay anlaşılabilirliğine dikkat edecektir.

Bu şekilde mükemmel bir iletişim kurabilmek ve kelime seçimi, etkili anlatım, cümlenin iç ve dış âhengi, açık ve anlaşılabilirlik gibi ayrıntılara zaman ayırabilmek, geleneğin bu yöndeki başarısına dikkat sarfetmekle mümkündür. Divan şiiri bu yönüyle, dil zenginliği ve geniş ifade imkânları ile günümüzde istifade edilmesi gereken büyük bir edebî geleneği temsil etmektedir.

Divan şiirinin pek çok beytinden çıkaracağımız derslerin başında, söz sanatlarının ustalıklı icrâsı gelmektedir. Divan şairi, eserini meydana getirirken dilin bütün inceliklerini, tezat, mübalağa, zıt anlam, eş anlam ve nüanslarını kullanma imkânına sahip bir yetkinlikle hareket etmektedir. Deyimler, atasözleri, kelâm-ı kibârlar ve kelimelerin anlam tonları, onun en büyük ifade vasıtalarıdır. Divan şairlerinin kullandığı pek çok edebî sanatın bugün bilinmemesi, ciddi bir düşünce zaafını da ortaya çıkarmıştır. Mesela “yerer gibi görünüp övmek” (te’kîdü’l-medh bi-mâ yüşebbihü’z-zemm) veya bunun tersi olan “över gibi görünüp yermek” (te’kîdü’z-zemm bi-mâ yüşebbihü’l-medh) gibi sanatlar bugün bilinmiyor. Tıpkı bunun gibi, rücû, iltifât, tecrîd gibi sanatlar da bilinmiyor. Bu da bizi, sözün

esnekliğini, anlamın güçlü ve doğru ifade edilmesini sağlayan vasıtalar-dan mahrum bırakmaktadır.

Konuyu, sık sık sorulan bir soruyla biraz açalım :

Divan şiiri bugünün gençlerine ne verebilir?

Bu soruya verilecek cevaplar arasında, Divan şi-

irinin ifade ve anlam üstünlüğünü temsil eden dil ustalığı, zekâ oyunları, duygu ve hayal zenginliği ve düşünce olgunluğu gibi nitelikleri olabilir. Türk şairlerinin binlerce yıl bir gergef gibi işledikleri şiir dili, en olgun hâline Divan şiiriyle ulaşmıştır. Dolayısıyla Divan şiiri, olgun bir şiir dili olarak istifade edilecek bir seviyededir. Diğer bir husus, şairlerin zekâ ve zihin eseri olan söz ustalığıdır. Yıllarca işlenen ortak konuları ve temaları, bir önceki örnekten daha farklı bir anlatımla yansıtabilmek, büyük bir zekâ ve ustalık gerektirmektedir. Buna bağlı olarak duygu ve hayal zenginliği de bu şiir anlayışının en önemli özelliği olarak ortaya çıkmaktadır. Şairin, “ince anlamlar bulabilmek için kıl gibi inceldim” (Sâib) dediği gibi, Divan şairi de ince bir anlam bulabilmek ve orijinal bir hayal avlamak için gece gündüz uğraşır durur. Burada XVI. yüzyıl şairi Fuzûlî’nin

Divan şiiri, sanatçı muhayyilesinin binlerce yıl titiz bir ustalıklı işleyip ortaya koyduğu eşi emsali görülmeyen bir kelâm sultanlığıdır. Halkından, aydınına kadar toplumun her kesiminde aynı seviye ve değerde ifadesini bulan, sözü ölçüp tartarak söyleme geleneği, mantık ile duygunun aynı anda ve aynı güçte işlemesinin eseridir.

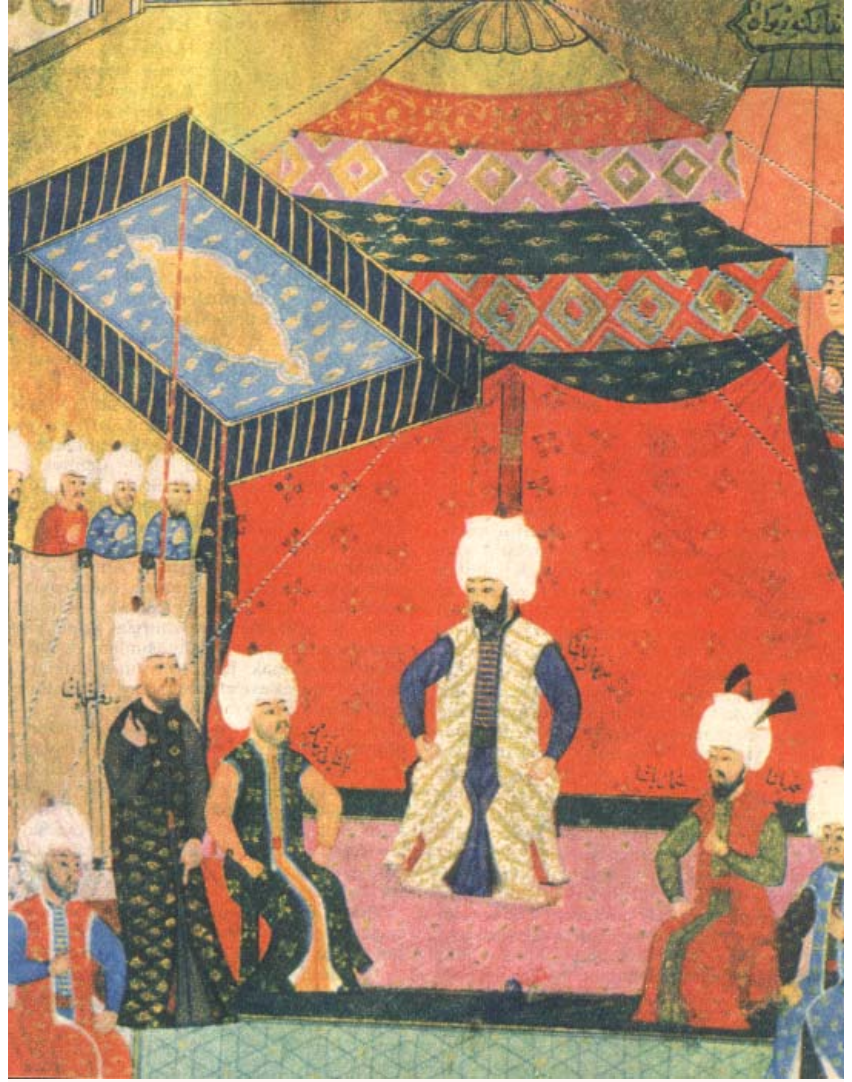

şairlik mesleğinin ne denli çileli bir yol olduğunu ifade eden sözlerini hatırlamakta fayda vardır : “Gazel üslûbunda müphem mazmunlar, muğlak lâfızlar kimseye bir heyecan vermez. Gazelin kendine mahsus bir dili ve muayyen bir kelime âlemi vardır. Tesadüfen benden evvel gelen şâirlerin hepsi yüksek anlayışlı, engin düşünceli insanlarmış. Gazel üslûbuna yarayan her güzel ibareyi, ince mazmunu öyle kullanmışlar ki ortada bir şey bırakmamışlar. Bir insan onların bütün yazdıklarını bilmeli ki çalışıp vücuda getirdiği eserlerde kendinden evvel söylenen ma'nâlar bulunmasın. Öyle zamanlar olmuştur ki gece sabaha kadar uyanıklık zehrini tatmış ve bağrım kanaya kanaya bir mazmunu bulup yazmışım. Sabah olunca diğer şâirlerle tevârüde düştüğümü görüp yazdıklarımı çizmişimdir. Öyle zamanlar olmuştur ki gündüz akşama kadar düşünce deryasına dalıp şiir elması ile kimse tarafından söylenmemiş bir inci delmişim; bunu görenler, “bu mazmun anlaşılıyor, bu lâfız erbabı arasında kullanılmaz ve hoş görülmez” der demez, o mazmun gözümden düşmüş hattâ kalemi elimden alıp onu kağıda geçirmek bile istememişimdir.

Ne tuhaf hâldir bu, söylenmiş bir şey evvelce söylenmiştir, diye; söylenmemiş bir söz de evvelce söylenmemiştir, diye; yazılmıyor.” (Tarlan 1998 : 10)

Fuzûlî'nin yazma çilesi, herkesçe bilinen bir konuyu farklı anlatabilme ve kendine has bir anlatım geliştirebilmenin eseridir.

Bilindiği gibi, bu edebiyat birikiminin arka planındaki dinî anlayış ve inanç sistemidir. Ancak bu düşünce ve inanç, bir vaaz ve nasihat gibi doğrudan değil, şiirin kendine has ifade biçimiyle yansıtılmıştır. Bu bakımdan şair, duygu ve hayalde olduğu gibi, düşüncesini yansıtmada da ciddi bir titizlik göstermek zorundadır. O, dünya görüşünü ve hayat anlayışını ortaya koyarken, yaptığı işin gereği olarak sanat endişesini asla elden bırakmaz. Bu bakımdan divan şiiri, sanatçı muhayyilesinin binlerce yıl titiz bir ustalıkla işleyip ortaya koyduğu eşî emsali görülmeyen bir kelâm sultanlığıdır. Halkından, aydınına kadar toplumun her kesiminde aynı seviye ve değerde ifadesini bulan, sözü ölçüp tartarak söyleme geleneği, mantık ile duygunun aynı anda ve aynı güçte işlenmesinin eseridir. Nitekim bir Karadeniz türküsündeki : “Ben seni sevdüğimi de ellere mi duyurdin” ifadesindeki, mahremiyet hissi ve sevginin kutşiyeti, bakın Riyazî'de nasıl ifadesini buluyor :

Sırrını âşık olan şöyle nihân etsin kim
Duymasın ağladığın dîde-i giryânı bile

(Âşık kişi, sırrını öyle saklamalı ki, ağladığını yaşlı gözleri bile duymamalıdır.)

Divan şairi, nezaket ve incelik dolu bir üslûpla muhatabına hitap eder. Ondaki alacağımız ilk ders, sözün azizliği ve her bir kelime ve ifadenin konuşanın zevk, kültür, nezaket ve karakterini temsil etmesi esprisidir.

Ulvî'nin :

Arz-ı hâl etmeğe cânâ seni tenhâ bulamam
Seni tenhâ bulıcak kendimi asla bulamam

(Ey sevgili, sana hâlîmi arz etmek için tenhâ bir ânını bulamadım. Seni tenhâ bulunca da ben kendimi bulamadım, kendimi kaybettim!)

Beyiti, sevgilisini karşısında gören âşığın heyecanını ve mahrem duygusunu büyük bir incelikle ifade eden böyle bir örnektir. Aynı seviyeli duygu,

Nazîm tarafından şöyle ifade edilmektedir :
Geh yer bulundu sohbeta dilber bulunmadı
Dilber bulundu sohbeta geh yer bulunmadı

Aşkı, aziz, mutlak ve sevgiliye ait bir emanet olarak algılayan âşık, sadakat ve vefâyı ne güzel ifade ediyor :

Çâk eyleyemem sînemi her dilbere zîrâ
Sultânıma aid bir emânet var içinde
(Şeyh Gâlib)

(Her güzele yüreğimi, gönlümün içindekini açıklayamam. Zira orada Sultânıma ait bir emanet var.)

Sevgiliye, “selvi boylum, gül yanaklım, gonca ağızlım, devletli sultânım, efendim, nûr-ı aynım, çeşm-i ümîdim, sebep-i hayâtım, habîbim, melek yüzlüm, varım, ay yüzlüm, ceylan gözlüm, sırma saçlım, duduk dillim, çeşm-i siyâhım, nâzeninim, gülüm, hayatım, iki gözüm, ömrüm, bahârım, nigârım, gül-i handanım, kalem kaşım, şîrim, şarkım, cânım pâresi, gönlümün yâresi... gibi ifadelerle hitap eden bir âşığın inceliğini, dilini ve nezaket anlayışını bugüne nasıl taşırız acaba?

Gül ile sevgiliyi kasteden bir zihnin renk, koku ve şekil mükemmeliyetini bir anda idrak etmesi, güzeli ve güzelliği esas alan bir medeniyetin en önemli hususiyetidir.

Nitekim Nedim'in :

Gülüm şöyle gülüm böyle demektir yâre mu'tâdım
Seni ey gül sever cânım ki cânâna hitâbımsın

beytinde “gül”ün, sevgiliye hitap vesilesi olduğu için sevilmesi, dikkate değer bir incelikle ifade edilmiştir.

Sevdiğine canını verecek kadar fedakârca düşünen Fuzûlî, “kurban” kelimesini öyle sıcak bir duygu yoğunluğuyla kullanıyor ki...

Cânımı cânan eğer isterse minnet cânıma
Cân nedir kim anı kurbân etmeyem cânânıma
(Fuzûlî)

Beyitteki sadelik, açıklık ve akıcılık, söz söylemenin önemli ölçülerini de yansıtmaktadır.

Nahîfî de buna benzer bir diğer beytinde, söz oyunları ve sanatkârâne bir edâ ile zor bir düşüncüyü, kolayca söyleyiveriyor :

Göz gördü gönül sevdi seni ey yüzü mâhım
Kurbanın olam var mı benim bunda günâhım

Divan şairi, bir şeyi ifade etmek için “mukayese”ye önem verir ve iddiasının haklılığını benzer bir hâdiseyle anlatır :

Yâr için ağıyâra minnet ettiğim ayb eyleme
Bâğbân bir gül için bin hâra hizmetkâr olur
(Şâmî)

Bu tür üslûp özelliği, iddiayı pekiştiren ve sözü etkili kılan bir nitelik de taşımaktadır.

Tezat sanatının, zihni allak bullak eden gücünden yararlanan sanatçı, bize hikmet dolu sözleri bu sanatın sihriyle aktarır :

Devlet ricâli râhatı hiç bilmemektedir
Râhat ricâl-i devleti hiç bilmemektedir
(Vahîd)

(Devlet adamı olmak, rahat nedir bilmemektir; rahat ise devletteki mevki sahiplerini hiç bilmemektir.)

Bu beyitte her iki mısırda da aynı kelimeler kullanıldığı halde, düşüncenin ifade ediliş tarzındaki mükemmeliyetten ve kelimelerin dizilişindeki uyumdan dolayı, bunun farkına varamıyoruz bile...

Divan şiirinin dil ve ifade seviyesini belirleyen bir diğer konu da şairlerin farklı anlatım yollarından ve çeşitliliğinden yararlanmalarıdır. Dış dünyadaki olay ve durumlardan yararlanarak duygu ve düşüncelerini daha etkili anlatmayı başaran sanatçı, kıvrak bir zekâ eseri de sergiler :

Kerem vaktinde lâzım hem eziyetsiz gerek yoksa
Pirinç ile pür etmek küşte murgu sûdmend olmaz
(Nâbî)

(Bir kişiye başta bulunacaksınız, zamanında bulunun. Ölmüş kuşun içini pirinçle doldurmanın ona ne faydası olacak ki!...)

Bu beyitte, hikmetli ifadenin ve dünyayı anlamlandırmanın özelliğinin sözü bir telkine dönüştüren yönü hemen farkedilmektedir.

Dilin zekâyı ile ilgisi ve dil becerisi ile zekâ kıvraklığının en güzel örneğini, XVII. yüzyılın ünlü şeyhü-lislâmî olan Yahyâ'nın şu esprisinde buluruz :

Bize kâfir demiş Müftü Efendi
Tutalım ben diyem ana müselman
Varıldıkta yarın rûz-ı cezâyâ
İkimiz de çıkarız anda yalan

(Müftü Efendi, bize “kâfir” damgası vurmuş. Haydi ben de ona “müslüman” diyeyim. Yarın Hakk'ın huzuruna çıkınca, ikimizin de yalan söylediği orada ortaya çıkacaktır.)

Aynı zekâ eseri ifadelerle, Nefî'nin ünlü hicviyesinde de rastlarız :

Bana Tâhir Efendi kelb demiş
İltifâtı bu sözde zâhirdir
Mâlikî mezhebim benim zirâ
İtikâdımca kelp Tâhirdir

(Tâhir Efendi, bana “köpek” demiş. Bu sözle bana iltifatta bulunduğu açıktır. Zira benim mezhebim Malikî olduğu için, inancıma göre köpek temiz(Tâhir)dir.)

Sözlü veya yazılı iletişimde, az sözle çok şeyi kastetmek esastır. Sözü uzatmadan, “yani” kelimeleriyle başlayan gereksiz açıklamalarla muhatabın konuyu anlamadığını kabul ederek izâhlara kalkışmadan, açık ve anlaşılır cümleler kurabilmek, önemli bir başarıdır. Bilindiği gibi, birkaç kelimeyle derin ve karmaşık konuları kolayca söyleyebilme sanatına “sehl-i mümtenî” denilmektedir. Yunus Emre'nin : “Ete kemiğe büründüm / Yunus diye göründüm” beytindeki gibi, oldukça derin ve karmaşık bir konuyu (vahdet-i vücud anlayışını), böyle kolayca yansıtabilmek, özel bir duyarlılık gerektirmektedir. Eskilerin sıkça başvurdukları bu sanat, dile hâkimiyeti gerektiren ve herkesin kolay kolay beceremeyeceği bir husustur.

Ziya Paşa'nın : “Belli hâlimden ne hâcet söylemek” veya Leylâ Hanım'ın : “Zâlim beni söyletme derûnumda neler var” gibi berceste mısraları, az sözle çok şey söylemenin güzel örneklerindedir.

Osmanlı Türkçesi'nin üç dilin imkânlarıyla kurulan çok anlamlı yapısı, tezat, istiâre, mecâz, teşbih, kinâye gibi sanatları kolayca gerçekleştirmeye uygundu. Bugün dilin kısırlaştırılması ve insanların çok az kelimeyle anlaşmaya çalışması, bizi bütün bu imkânlardan mahrum kılmaktadır. Durum, hâl, vaziyet, olay, problem, hâdis, sorun, mesele, konu, mevzu gibi farklı anlam ve ayrıntılara sahip kelimelerin tamamını “olay” kelimesiyle karşılayan gençler, “park olayı”, “trafik olayı”, “ders olayı”, “sınav olayı”, “hava olayı” gibi yanlış ve çağrışım değeri olmayan bağdaştırmalarla konuşmaktadır. Bu bakımdan öncelikle toplumdaki kelime kısırlığına bir çare bulmalı ve zengin Türkçe'yle yazılmış seviyeli edebî eserler vasıtasıyla kelime hazinesini geliştirmelidir. Bir sonraki merhale, etkili ve farklı söyleyişlere ulaşabilmenin vasıtalarını öğrenerek dilin hakkını vermek olmalıdır.

Bugün, dilimizin inceliklerini ve sırlarını yeni nesillere tanıtarak zoru başarmak en önemli görevimizdir. Yeni nesillerin klasik şiirimizin başarı vasıtalarını keşfederek daha seviyeli sanat eserleri meydana getirmelerini, Sezai Karakoç'un mısraları eşliğinde temenni ediyoruz :

Ellerin Bâkî'den Nefî'den Şeyh Gâlib'den
Kucağıma dökülen
Altın leylak

(Sezai Karakoç)

Kaynaklar

- Bilgegil, M. Kaya (1980), Edebiyat Bilgi ve Teorileri, Atatürk Üniv. Yay., Ankara.
Bilkan, Ali Fuat (2005), Berceste, Âlem Saklı İçinde, Ufuk Yay. İst.
Güngör, Erol (1998), Şahıslararası İhtilafların Çözümünde Lisanın Rolü, Ötüken Yay., İst.
Tarlan, Ali Nihad (1998), Fuzûlî Divânı Şerhi, 2. bs., Akçağ Yay. Ankara.